

A KESERŐ—ISKOLA

Szeged, 1992

Összeállították
Keserű Bálint tanítványai
a professzor 65. születésnapjára

Megjelent 50 számozott példányban.

Ez a számú példány.

A KESERŰ—ISKOLA

Keserű Bálint és tanítványai
Szegeden megjelent munkáinak bibliográfiája

Szeged, 1992

Szerkesztette
Monok István

Megjelent a
KÖRÖSPRINTPACK KFT. és a
SCRIPTUM KFT.
támogatásával

Keserű Bálintnak

Illustrissime Domine! Eléggé koros vagyok már, s ha ítéletem gyenge is, tapasztalatom nem kevés. Negyed százada voltunk *cives academiae* Szegeden, ahol végül többen azt gondoltuk, hogy a legfontosabb kérdések a régi magyar irodalom és művelődéstörténet területén tehetők fel. Tudom azt is, miért. Azért, mert *Keserű Bálint*, fiatal sovány ember, rendkívüli és hatásos érzékenységgel rajzolta fel a legérdekesebb témákat: beszélt a nemzeti művelődés 16–17. századi helyzetéről, külföldi kapcsolatairól és az európai tudományosság hazai recepciójáról, beszélt a megoldatlan kérdésekről s kijelölte — nekünk, gyermeki elmével bírónak — a megoldandó feladatokat. Mind a *publica professioban* és mind házában *in privato collegio* igen szorgalmasan tanított bennünket. Úgy gondolom most, a *forma* (diákjait hosszú sétára majd lakására is elhívta), valamint a *diskurzus maga* akkor példa nélküli volt, bár nemes hagyományokat folytatott, mint például Apáczaiét vagy éppen Négyesy Lászlóét. Hallottunk arról, hogy az egyetemi oktatás számára ő szervezett a régebbi magyar irodalommal és kultúrával foglalkozó tantervet, most már tudjuk, tudmányszervező törekvései mind Szegeden, mind a magyar művelődéssel kapcsolatba hozható területeken meghatározónak bizonyultak. Sokan voltunk tanítványai, s ha nem is mindnyájan, de többen vele maradtunk. Velünk megismertette a *probatus auctorokat* személyesen is, kicsiny dolgozatainkat barátaival — vezető tudósokkal — bíraltatta el, s mindig a legfontosabb kérdésekre figyelmeztetett. Bizonyos, hogy jónkra akarta fordítani még a hiábavalóságoknak tanulását is, miközben

a forrásfeltárás és kiadás szabályait tanította s elvitt bennünket Herepei Jánoshoz.

Mindazonáltal úgy hiszem, fölösleges minderről beszélni. Fölösleges, mert nem találunk e negyed század mindennapi érintkezésére pontos szavakat. Lám, csak ilyeneket lehet mondani, mint *legfontosabb, legérdekesebb, felrajzolta, nemes hagyományok*, etc. Így pedig nem lehet beszélni. Fölösleges azért is, mert reméljük, az immár idősebb sovány ember, *Keserű Bálint* pontosan tudja, mit akarnak tanítványai és barátai mondani. Tanítványai és barátai — úgy gondolom — pontosan meghatározható halmazt képeznek, e halmazban jó mozogni. Életével az oly annyira fontosnak tartott koraiújkori — többször kétségbeesett de mégis másként gondolkozó — tudós elődöket példázza. Önálló könyve jószerevével nincs, de tanítványai minden könyve az övé. Lehet erről tehát beszélni? Bizonyosan nem. Meg sem kíséreltem többé. Elmondanám viszont itt Sch. Károly tanár úr esetét. Teszem ezt legfőképpen azért, mert a példák (exempla) kiválóan alkalmasak arra, hogy általuk *per analogiam* elsőrendű tanulságokat nyerhessünk.

Sch. Károly tanár úrnak két leánya volt, a kisebbik, még gimnazista, szökve hagyta el szülei házáat. A feldúlt apa éjszaka hívta fel jó ismerősét, hogy annak autójával azonnal induljanak kérésére. Bizonytalanok voltak az esélyek, de másfél nap múltán végre megtalálták a leányt újonnan szerzett, messzi vidéki barátjánál. Apa s leánya egyezsége jutottak, immár hárman jöttek vissza autóval, de a példának nincs vége. Sch. Károly tanár úr először kerülte az őt megsegítő jó ismerősét, végül nem is köszönt neki.

Az eset így történt, én ezeket láttam, hallottam, jó lelkiismerettel referálok. Értelme ennek az, hogy gyakorta hálát-

lan lesz, akit megsegítesz, mert láttad elesettségét. Nem akartam többet szólni dolgunkról, mégis folytatom: *Keserű Bálint* maga viszonylag keveset írt, idéznék tehát ehelyütt róla szóló írásokat. Mégsem mindegy, hogy a *szépirodalom* és a *tudomány* egyaránt fontosnak tartja a róla való beszédet.

Szépirodalom (részlet): „Keresszegi úr nem hallgatta tovább a bőséges szólást. Csicsóit figyelte, ki láthatóan erőlködött saját dialectusát és küljelenségét a conventionalis mívelt formákkal fénymázolni; — arra gondolt, ami esti platánsori sétái során (*Walking the dog*) néha eszébe ötlött: vajon ténylegesen megérdemlik-e ezek a fiúk a nyájas bánásmódot? Vajh, nem szélhámosok-e bankócsináló módjára? Vajh, eleget és szívósan törődnek-e az eszményi tudománnyal és saját stúdiumaikkal? Kibeszélhetetlen bosszúsággal emlékezett épp Gyulay és Hatvani szerkesztőknek szóban tett vizsgájára, melyet a tanítómesterek arriére gardéjaként a saját lakásában tartott. Miután asztalával tisztelte meg a collega urakat s kötetlenül szabad beszélgetést ajánlott, egyre növekvő döbbenettel hallgatta a szélhámos szócsépléseket, manöeuverező semmitmondásokat, jószándékú improvisációkat, és a mélyebbnél is mélyebbre süllyedt foteul-jében, amikor egy rossz óra múltán bizonyossá vált, nemhogy az *Echo christiana et catholica*-t, vagy netán a *Militaris congratulatio comitatus Bihar-ensis*-t, de az *επιταφιον καταστροφικον*-t, sőt!, sőt még a *Kített cégér, mely alatt feltalálja akárki is, minémű poshadt és mérges tejet fejt Keresztúri Pál Erdélyben egy Katechismusnak tömlőjébe, némi nemű Heydelberga táján nőtt és hizlalt tehéneknek tölgyéből a nem régen született csecsemő keresztyéneknek szoptatására, mely megorvosoltatik egy keresztyén orvosdoktor által* című opust sem olvasták; nem tüzetesen, de sehogy is. Először azt érezte, a legkisebb teremtese is a zoológiának gúnyos kacajt üt rajta — noha nem tudhatta, hogy a szélsapott deákok a sáskányi anyagot mindösszesen egy álló nap kívánták haszonnal forgatni — végül is, mert spiritualis képességeikről tudomása volt, kegyesen, pirulás nélkül megbocsájtja a tanítványok emebotlását — fátylat, leplet, burkot rá!” (1988)

Tudomány (részlet): „Eddig leginkább a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének Reneszánszkutató Csoportja kezdeményezéseit és tevékenységét ismertettem, nagy megelégedésünkre szolgál azonban, hogy fokozatosan kezdenek Magyarországon a reneszánszkutatásnak más szervezett tűzhelyei is kialakulni. Elsősorban a szegedi egyetemen folyik már hosszú idő óta igen eredményes kutatómunka Keserű Bálint vezetésével, s egyre inkább megvannak a feltételei annak, hogy az ottani egyetem keretében egy második reneszánszkutató intézmény is kialakuljon. A XVI.-XVII. századi magyar művelődéstörténet számára páratlan értékű forrásanyagot közöl a szegedieknek e célból alapított *Adattár* című sorozatának immár számos kötete, s a szegedi központ szervezésében folyik a régi magyar könyvtáraknak, illetve a XVI-XVII. századi magyar diákok külföldi peregrinációjának — fentebb már említett — feltárása is.” (1985)

Az általam nagyon tisztelt, mert mindent tudó, Sch. Károly tanár urat is jól ismerő *posztmodern* erre csak annyit mond: *bocs!*

Illustrissime domine! Saludem et servitiorum meorum paratissimam commendationem! (Tudjuk sokan, hogy ez *kezdő*-, semmiképpen sem *záróformula*.)

Post scriptum: Mindezek után Keserű Bálint arra gondolt, mégiscsak lesz annak előnye, ha az általa alapított tanszéket felváltva vezetik kollégái. Éppen én voltam a soros, mikor a város szellemi életének régi tanúja s résztvevője, T. néni, kedves idős asszony, egyszer így fogadta köszönésemet: „üdvözlöm, Bálint!” Elszólását, még ha legott korrigálta is, metaforikus érvényűnek gondolom. Mit számít már most ebben a dimenzióban az *emberi dolgoknak nagy héjában valósága*. Semmit ezeken nem törődöm.

Ötvös Péter

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez Sorozatszerkesztő Keserű Bálint

1. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. (Herepei János cikkei). Szerk. Keserű Bálint. Bp.—Szeged, 1965. XI, 627 p.
2. Apáczai és kortársai. — Herepei János cikkei. Szerk. Keserű Bálint. Bp.—Szeged, 1966, XI, 673 p.
3. Művelődési törekvések a század második felében. Herepei János cikkei. Szerk. Keserű Bálint. Bp.—Szeged, 1971. VIII, 623 p.
4. Szenczi Molnár Albert és a magyar késő-reneszánsz. A kötetet összeáll. Csanda Sándor, Keserű Bálint. Szeged, 1978. 330 p.

— Tolnai Gábor: M. A. személyisége; Henri Meylan: La Genève de Théodore de Bèze et les étudiants hongrois dans la seconde moitié du XVIe siècle; W. H. Neuser: Der Calvinismus in Heidelberg zu Beginn des 17. Jahrhunderts; Vásárhelyi Judit: A humanista Sz. M. A.; Czeglé Imre: Rámista volt-e Sz. M. A.?; Szőnyi György Endre: M. A. és a „titkos tudományok”; Téglásy Imre: Adalékok Sz. M. A. fordításstílusához; Balázs János: Sz. M. A. és az európai nyelvtudomány; Szathmári István: Irodalmi nyelvünk Sz. M. A. szótárainak tükrében; Benkő László: Mondatszerkesztési sajátosságok Sz. M. A. naplójában; Benda Kálmán: A késő-reneszánsz korának gazdasági, társadalmi és politikai összetevői Magyarországon; Maksay Ferenc: Szenc mezőváros a XVI-XVII. század fordulóján; Párkány Antal: Szenc múltjából; Gyenis Vilmos: Sz. M. A. a XVIII. századi hagyományban; Bán Imre: Sz. M. A., a költő; André Stegmann: L'apport des traductions des psaumes à l'esthétique du baroque poétique français (1590-1630); Bóta László: A magyar zsoltár Sz. M. A. előtt; Holl Béla: Adalékok Sz. M. A. zsoltárainak történetéhez; Horváth Iván: „Számítatlan az sok vala vala vala”; Tőzsér Árpád: Sz. M. A.; Boris Bálint: Probléma okolo knihtlaciara Jána Manlia; Rudo Brtán: Slovenská duchovná piesen v období tvorivej cinnosti Alberta Molnára Szenciho; Csanda Sándor: Sz. M. A. zsoltárainak szlovák fordításai; Varga Erzsébet: M. A. költészetének utóélete; Szörényi László: Sz. M. A. latin versei; Kovács József László: Sz. M. A. Altdorfban; Stoll Béla: Sz. M. A. ismeretlen levele és latin elégiája; Zsindely Endre: Sz. M. A. levelei Ludwig Luciushoz (1607-1610); Dán Róbert: Sz. M. A. és Conrad Vietor; Borsa Gedeon: Sz. M. A. könyvtárának négy kötete Németújváron; Schulek Tibor: Még néhány szó és egy adat Szilvásújfalusi Imréről; Gömöri György: Sz. M. A. művei és bibliakiadásai cambridgei könyvtárakban; Imre Mihály: M. A. Biblia Tigrinája.

Adattár XVI-XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez
Sorozatszerkesztő
Keserű Bálint

5. Literátor-politikusok levelei Jenei Ferenc gyűjtéséből (1566-1623.) Sajtó alá rend. Jankovics József. (Mutató: Hoffmann Gizella.) Bp.—Szeged, 1981. IV, 334 p.
6. Peregrinuslevelek (1711-1750). Külföldön tanuló diákok levelei Teleki Sándornak. (Készült Jankovics József irányításával. Közzéteszi ... Bálint Judit, Bujtás László, Hoffmann Gizella, Horváth Zsuzsanna, Kúri Erika, Mihalics Veronika, Udvardi Ágnes. A latin szöveget ford. Bartók István. Névmutató: Bujtás László. Szerk. Hoffmann Gizella.) Szeged, 1980. 473 p.
7. Giovanni Argenti jelentései magyar ügyekről. 1603-1623. Gyűjtötte, sajtó alá rend. Veress Endre. (Utószó: Benda Kálmán). Szeged, 1983. XLVIII, 237 p.
8. Ecsedi Báthory István meditációi. Sajtó alá rend. Erdei Klára, Keveházi Katalin. Bp.—Szeged, 1984. 305 p. 2 t.
9. Medicusi és borbélyi mesterség. Régi magyar ember- és állatorvosló könyvek Radvánszky Béla gyűjtéséből. (Sajtó alá rend. Fodor Adrienn, Hajling Katalin, Hoffmann Gizella, Lázár István Dávid. Szerk. Hoffmann Gizella. A latin szöveget ford. Lázár István Dávid. Bp., 1989. 675 p.
10. Collectanea Tiburtiana. Tanulmányok Klaniczay Tibor tiszteletére. (Szerk. Galavics Géza, Herner János, Keserű Bálint.) Szeged, 1990. 468 p. 18 t.
 — Herner János-Szőrényi László: A Tudás Könyve. Hasznos útmutató haladó kincsásóknak; Holl Béla: Novum genus melodiae. Ismeretlen Szent István-sequentia két XIV. századi domonkos missaleban; Kocziszkó Éva: A csillaghit Janus költészetében (előtanulmány); Keveházi Katalin-Monok István: A Csongrád megyei levéltár ferences kódexe; Karner Károly: Ritka könyvek és nyomtatványok soproni könyvtárakban; Pajorin Klára: Egy ismeretlen hungaricum. Johann Gast Convivales Sermones című gyűjteménye; Fehér Mátyás: Mátyás király budai egyeteme Kassán (1526-1553); Vizkelety András: Nádasdi Bálint omniáriuma és beszéde a fejedelmi tisztról; Szabó Géza: Sztárai Mihály ismeretlen énekének töredéke?; Botta István: Huszár Gál reformátor (1521?-1575) háromszoros exkommunikációja; Szelestei N. László: Albertus Cruciger löcsei pap levele Paul Eberhez Wittenbergbe (1563); Heckenast Gusztáv: János Zsigmond végrendelete (1567); Lech Szezucki: Fragmenta

haeretica; Pirnát Antal: Néhány adat Johann Sommer és Melius Péter műveinek bibliográfiájához; Szabó György: Gyulai Pál és Marcello Squarcialupi; Máté Györgyi: A Szentírás Apológiája a szombatosok régi könyvében; Ritoókné Szalay Ágnes: Zsámboki János levelei Batthyány Boldizsárhoz; Szabó András: A magyar későhumanizmus történetéhez; Jankovics József: Zay Péter orvosságos könyvecskéje „Nicasius doctor receptájából”; Csonka Ferenc: Joannes Bocatius kiadatlan versei; Balázs Mihály: Ecsedi Báthory István levele Báthory Andrásához; Szabó András: Monai János levele Ecsedi Báthory Istvánhoz; Herner János: Szenci Molnár Albert levele Georg Remhez; Vásárhelyi Judit: Néhány adat Szenci Molnár Albert munkásságához; Ludányi Mária: Könyvtárrendezés Thurzó György nádor udvarában 1611-ben; Erdei Klára: Hungarikák a XVII. századi gottorfi és preetzi könyvtárakban; Snopek, Jerzy: Bethlen Gábor a lengyel kéziratokban; Mátyás Pál: Adatok Tatrosy György krónikáiról és Coronaeus Vaska Lőrincről; Ötvös Péter: Gyászvers Poppel Éva haláláról. Adalék a töredékes apróságokhoz; Húbert Ildikó: Zrínyi Miklóssal kapcsolatos levélmásolatok az esztergomi Batthyány-gyűjteményben; Gömöri György: Két levél a XVII. századból. Tolnai D. János levelezéséből; Petneki Áron: Hitetlen Jezabel vagy Dicsőséges Judit? Báthory Zsófia apológiája (1674); Szőrényi László: Magyarország, az összes istenek lakóhelye. Schedl Frigyes kiseposza; Németh S. Katalin: Détéi Sámuel emlékkönyve; Hajnóczi Gábor: Vitruvius De architectura című műve a Budapesti Egyetemi Könyvtár Cod. Lat. 32. kéziratában; H. Takács Marianna: Jacopo del Sellaio Eszter királyné történetét ábrázoló tábláiról; Prokopp Mária: Ujabb kutatások Vitéz János esztergomi érsek studiójához; Galavics Géza: Személyiség és reneszánsz portré. Ismeretlen magyarországi humanista-portré: Mossóczy Zakariás arcképe; Mikó Árpád: Ianua mortis. Nicasius Ellebodus (1535-77) síremléke. Adalék a Radéczi-kör műpártolásához; Buzási Enikő: Zrínyi és a későreneszánsz vitéz allegória. A szigetvári hős festett apoteózisa; Szabó Péter: Bethlen Gábor lakadalmára csinált ekessegek; Koppány Tibor: Gótizáló tendenciák a magyarországi későreneszánsz építészetében

11. A magyar könyvkultúra múltjából. Iványi Béla cikkei és gyűjtése. (Sajtó alá rend., függelék: Herner János, Monok István.) Szeged, 1983. 645 p.
12. A Dernschwam-könyvtár. Egy magyarországi humanista könyvjegyzéke. (Kísérőtanulmánnyal közreadja: Berlász Jenő. Sajtó alá rend., mutató: Keveházi Katalin, Monok István. Munkatárs: Varga András.) Szeged, 1984. 343 p.
13. Magyarországi magánkönyvtárak. I. (1533-1657). Sajtó alá rend. Varga András. Bp.—Szeged, 1986. IX, 259 p.

- 13/2. Magyarországi magánkönyvtárak. II. (1530-1721). Sajtó alá rend. Farkas Gábor, Katona Tünde, Latzkovits Miklós, Varga András. (Szerk. Monok István) Szeged, 1992. VII, 329 p.
- 13/3. Magyarországi magánkönyvtárak. III. Besztercebánya, Körmöcbánya, Selmecbánya. (előkészületben), sajtó alá rendezi Viljam Cicaj)
14. Partiumi könyvesházak. 1623-1730. (Sárospatak, Debrecen, Szatmár, Nagybánya, Zilah). Sajtó alá rend. Fekete Csaba, Kulcsár György, Monok István, Varga András. (A kötetet és a mutatókat összeáll. Monok István, Varga András). Bp.—Szeged, 1988. 588 p.
15. Kassa város olvasmányai. 1562-1731. Sajtó alá rend. Gácsi Hedvig, Farkas Gábor, Keveházi Katalin, Lázár István Dávid, Monok István, Németh Noémi. (Mutató: Farkas Gábor, Varga András. Szerk. Monok István). Szeged, 1990, XII, 226 p.
- 16/1. Erdélyi könyvesházak I. Jakó Klára: Az első kolozsvári egyetemi könyvtár története és állományának rekonstrukciója (1579—1604). (Szerk. Monok István). Szeged, 1991. 171 p.
- 16/2. Erdélyi könyvesházak II. Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyenyed, Szászváros, Székelyudvarhely. Jakó Zsigmond anyaggyűjtésének felhasználásával sajtó alá rend. Monok István, Németh Noémi, Tonk Sándor. Mutató: Farkas Gábor, Varga András. Szerk. Monok István. Szeged, 1991. X, 246 p.
- 16/3. Erdélyi könyvesházak III. Apafiak, Bethlenek, Telekies és alumnusaik. (előkészületben)
- 16/4. Erdélyi könyvesházak IV. Beszterce, Brassó, Nagyszeben, Segesvár. (előkészületben)
- 16/5. Erdélyi könyvesházak V. Csíksomlyó. (előkészületben)
- 17/1. Magyarországi jezsuita könyvtárak 1711-ig. I. Kassa, Pozsony, Sárospatak, Túróc, Ungvár. Sajtó alá rend. Farkas Gábor, Monok István, Pozsár Annamária, Varga András. (Szerk. Monok István, Varga András). Szeged, 1990. 330 p.
- 17/2. Magyarországi jezsuita könyvtárak 1711-ig. II. Nagyszombat. Sajtó alá rend. Farkas Gábor. (előkészületben)
18. Nyugat-magyarországi olvasmányok. Kismarton, Kőszeg, Ruszt, Sopron. Sajtó alá rend. Grüll Tibor, Keveházi Katalin, Kokas Károly, Kovács József László, Monok István, Ötvös Péter, Szende Katalin. (előkészületben)
19. A Rákóczi-könyvtár. Sajtó alá rend. Monok István. (előkészületben)
- 20/1. Monok István: Könyvjegyzékek Magyarországon 1526—1750. Forrástipológia. (előkészületben)
- 20/2. Kumulatív index a 11-19. kötetekhez. (tervben)
21. Bornemisza Anna megbűvöltetése. Boszorkányok Erdély politikai küzdelmeiben. 1678-1688. A tanulmányt írta és a dokumentumokat közreadja: Herner János. Bp.—Szeged, 1988. 374 p. 5 t. 1 térk.
22. Johann Jacob Grynaeus magyar kapcsolatai. Közreadja: Szabó András. (Szerk. Herner János.) Szeged, 1989. 191 p.
23. Tudóslevelek. Művelődésünk külföldi kapcsolataihoz. 1577-1797. (Szerk. Herner János.) Szeged, 1989. 153 p.
— Szelestei Nagy László: Johann Werner komáromi helyőrségi lelkész levelei Stephan Gerlachhoz; Heltai János: David Pareus magyar kapcsolatai; Ötvös Péter: Alvinci Péter levele Georg Remnek Kassáról; Kulcsár Péter: Kapornai Péter levele André Rivethez; Monok István: Johannes Polyander magyar kapcsolataihoz; Gömöri György: Gyöngyösi Árva Pál levelezése oxfordi tudósokkal; Szörényi László: Makó Pál levele Rogerius Boscovich-hoz; Hubert Ildikó: Bánffy György levelei az Erdélyi Kéziratkiadó Társaság ügyében
24. Székely László: Bétsi utazásomról. Kísérőtanulmánnyal közreadja: Németh S. Katalin. (Szerk. Herner János.) Szeged, 1989. 128 p.
25. Lukács László: A független magyar jezsuita rendtartomány kérdése és az osztrák abszolutizmus (1649-1773). Szeged, 1989. 139 p.
- 26/1. Erdélyi és hódoltsági jezsuita missziók. I/1. 1609-1616. Sajtó alá rend. Balázs Mihály, Fricsey Ádám, Lukács László, Monok István. (Előszó: Balázs Mihály). Szeged, 1990. 255 p.
- 26/2. Erdélyi és hódoltsági jezsuita missziók. I/2. 1616-1625. Sajtó alá rend. Balázs Mihály, Fricsey Ádám, Lukács László, Monok István. (Mutató: Balázs Mihály). Szeged, 1990. 256-551 p.
27. Szántó (Arator) István S. J.: Confutatio alcorani (1611). Sajtó alá rend. Lázár István Dávid. Szeged, 1990. 186 p.
28. Báró Wesselényi István: Az eljegyzett személyeknek paradicsomkertje. Sajtó alá rend. Tóth Margit. Szeged, 1990. 182 p.
- 29/1. A körmendi Batthyány-levéltár reformációra vonatkozó oklevelei. I. 1527-1625. Iványi Béla anyaggyűjtése. Előszó: Mályusz Elemér. Sajtó alá rend. Szilasi László. (Munkatársak: Beke Éva, Molnár Klára). Szeged, 1990. XXIII, 345 p.
- 29/2. A körmendi Batthyány-levéltár reformációra vonatkozó oklevelei. II. (előkészületben)

30. Pálffy Kata leveleskönyve. Iratok Illésházy István bujdosásának történetéhez 1602-1606. Sajtó alá rend., tanulmánnyal bevezette Ötvös Péter. (A latin dokumentumok sajtó alá rendezésében munkatársak: Keveházi Katalin, Varga András. A függelékben Ötvös Péter és Vadai István tanulmánya. Szerk. Monok István.) Szeged, 1991. 210 p.
31. Fekete könyv. Az erdélyi ferences kuztódia története. Kájoni János kézírata 1684. Domokos Pál Péter anyagának felhasználásával sajtó alá rend., jegyz., utószó, a Kuztódia történetét ford. Madas Edit. Az okleveleket ford. Szovák Kornél. (Szerk. Monok István). Szeged, 1991. 145 p.
32. Kénosi Tőzsér János: De typographiis et typographis Unitariorum in Transylvania. — Bibliotheca scriptorum Transylvano—Unitariorum. Compiled by Ferenc Földesi. (Ed. by István Monok) Szeged, 1991. 194 p.
33. Monumenta Antiquae Hungariae VI. 1601-1610. Sajtó alá rend. Balázs Mihály, Dávid Tamás, Lázár István Dávid, Muhari Éva. (előkészületben)
34. Világi pasztorizáció — népi vallásosság Magyarországon (1622-1755). Sajtó alá rend. Lázár István Dávid, Sávai János. (előkészületben)

Fontes Rerum Scholasticarum
Sorozatszerkesztő
Keserű Bálint

- I. A Thurzó család és a wittenbergi egyetem. Dokumentumok és a rektor Thurzó Imre írásai 1602-1624. Sajtó alá rend. Dományházi Edit, Font Zsuzsa, Keserű Gizella, Latzkovits Miklós. A szövegeket összegyűjt. és vál. Herner János. Szeged, 1989. 472 p.
- II/1. Lőcsei stipendiánsok és literátusok 1. Külföldi tanulmányutak dokumentumai 1550-1699. Sajtó alá rend. Katona Tünde, Latzkovits Miklós. Közrem.: Bartók István, Endrei Eszter, Latzkovits Ágnes, Lázár István Dávid, Lesznyák Márta, Nagyhegyesi Mónika, Vida Andrea. Szeged, 1990. 372 p.
- II/2. Lőcsei stipendiánsok és literátusok 2. (előkészületben)

- III. Teleki Pál külföldi tanulmányútja. Levelek, számadások, iratok 1695-1700. Összeáll., utószó: Font Zsuzsa. Közrem.: Bujtás László Zsigmond, Gácsi Hedvig, Hévizi Natália, Keserű Gizella, Latzkovits Miklós. Szeged, 1989. 430 p.
- IV. Erdélyiek egyetemjárása a korai újkorban. Összeáll.: Szabó Miklós, Tonk Sándor. (előkészületben)

Peregrinatio Hungarorum
Sorozatszerkesztő
Herner János

1. Széchenyi Zsigmond itáliai körútja 1699-1700. Közreadja: Ötvös Péter. Szeged, 1988 58 p. 2 t.
2. Batthyány Kristóf európai utazása 1657-1658. Közreadja: Szelestei Nagy László. Szeged, 1988. 61 p.
3. „Vitéz-e avagy ájtatos?” I. Batthyány Ádám sajátkezű bűnlajstroma s „néhány fontos kicsiség”. Közreadja: Szilasi László. Szeged, 1989. 63 p.
4. Kérészi István omniáriuma. Közreadja: Lázár István Dávid. Szeged, 1989. 73 p.
5. H. A. Röel und seine ungarischen Studenten. Hrsg. von Ferenc Posztma. Szeged, 1990. 59 p.
6. Horváti Békés János naplója. Kísérő tanulmánnyal közreadja Pintér Gábor. Közrem. Gácsi Hedvig. Szeged, 1990. 126 p.
7. A pápai szemináriumok magyarországi diákjai. Összeáll.: Balázs Mihály, Monok István. Bev. Balázs Mihály. Szeged, 1990. 75 p.
8. Teleki Sámuel albuma. Kísérő tanulmánnyal közreadja Jankovics József. Szeged, 1991. 59 p.
9. Albizálás erdélyi városokban és falvakban. Kísérő tanulmánnyal közreadja Tonk Sándor. Szeged, 1991. 86 p.
10. Weimari albumok magyar bejegyzései. Sajtó alá rend.: Katona Tünde, Latzkovits Miklós. (előkészületben)
11. A Vitztnyédi-fiúk albuma. Sajtó alá rend.: Bíró Péter, Tóth Réka. (előkészületben)
12. Ercsey János útinaplója. Sajtó alá rend.: Tonk Sándor. (előkészületben)

Könyvtártörténeti Füzetek

Sorozatszerkesztő

Monok István

- I. Magángyűjtemények Magyarországon 1551-1721. Könyvjegyzékek bibliográfiája. Összeáll. Font Zsuzsanna, Herner János, Kokas Károly, Monok István. Szerk. Monok István. Szeged, 1981. XXIX, 219 p.
- II. Magángyűjtemények Nyugat-Magyarországon 1555-1721. Könyvjegyzékek bibliográfiája. Összeáll. Herner János, Keveházi Katalin, Kokas Károly, Monok István segítségével Bariska István, Kovács József László, Ötvös Péter, Tirnitz József. Szerk. Monok István. Szeged, 1982. XVIII, 161 p.
- III. Magángyűjtemények Magyarországon 1545-1721. Könyvjegyzékek bibliográfiája. Összeáll. Herner János, Monok István. Szeged, 1983. XX, 171 p.
- IV. Magángyűjtemények a királyi Magyarországon és az Erdélyi fejedelemségben 1533-1721. Könyvjegyzékek bibliográfiája. Összeáll. Font Zsuzsa, Herner János, Katona Tünde, Keveházi Katalin, Kiss Éva, Kokas Károly, Latzkovits Miklós, Monok István, Rideg László, Varga András. Szerk. Herner János, Monok István. Szeged, 1985. XVII, 190 p.
- V. Magyarországi magángyűjtemények 1561-1721. Könyvjegyzékek bibliográfiája. Összeáll. Farkas Gábor, Gácsi Hedvig, Katona Tünde, Keveházi Katalin, Latzkovits Miklós, Monok István, Németh Noémi. Szerk. Monok István. Szeged, 1989. XIII, 149 p.
- VI. Intézményi gyűjtemények 1535-1721. Könyvjegyzékek bibliográfiája. Összeáll. Farkas Gábor, Monok István, Németh Noémi. Szerk. Monok István. Szeged, 1989. XIX, 146 p.
- VII. Intézményi- és magángyűjtemények Magyarországon 1722-1750. Könyvjegyzékek bibliográfiája. Összeáll. Monok István, Varga András. Szerk. Monok István. Szeged, 1990. XIV, 159 p.

Lymbus. Művelődéstörténeti Tár

Sorozatszerkesztő

Monok István, Petneki Áron

Separatum-sorozat: A Lymbus Füzetek

I. kötet. Szeged, 1989. 186 p.

— Varga András: Egyháztörténeti feljegyzések egy Eber-féle kalendáriumban (Klly.: A Lymbus Füzetek 1.) Keveházi Katalin: Az Evangélikus Országos Levéltár V. 1. jelzetű levélgyűjteménye (Klly.: A Lymbus Füzetek 2.) Monok István: A Belga Királyi Könyvtár kéziratárának magyar vonatkozású útleírásai (Klly.: A Lymbus Füzetek 3.) Gácsi Hedvig: Linczigh János krónikája és házi jegyzései 1663–1675 (Klly.: A Lymbus Füzetek 4.) Tanka Endre—Ostiliarius Mihály: Bethlen János Innocentia Transsylvaniae című röpiratának magyar változata (Klly.: A Lymbus Füzetek 5.) Tanka Endre: Rudabányai A. Mátyás levele Tuniszból 1678. december 1. (Klly.: A Lymbus Füzetek 6.)

II. kötet. Szeged, 1990. 224 p.

— Scheiber Sándor: Héber és jiddis kútforrások és adatok Magyarország történetéhez (Klly.: A Lymbus Füzetek 7.) Kumorovitz L. Bernát: I. Lajos király (1365. évi) lovaggá avatás és pallosjogot adományozó oklevele (Klly.: A Lymbus Füzetek 8.) Rosdy Pál: A magyar domonkos rendtartomány levéltárának elenchusa (Klly.: A Lymbus Füzetek 9.) Dankanis Ádám: Laskai Cs. Péter könyvei (Klly.: A Lymbus Füzetek 10.) Balázs Mihály—Monok István—Varga András; Tar Ibolya (ford.): Baranyai Decsi Jánosnak a török elleni háborúra buzdító beszéde 1598-ból (Klly.: A Lymbus Füzetek 11.) Ötvös Péter: Árva Wesselényi Anna levele István fiához 1636-ból (Klly.: A Lymbus Füzetek 12.) Jankovics József: Archaikus betegséghárító imádságok (Klly.: A Lymbus Füzetek 13.) Monok István—Péter Katalin: Felmérés a hithűségről 1638-ban (Klly.: A Lymbus Füzetek 14.) Koppány Tibor: 17. századi építési megállapodások a Batthyány levéltárból (Klly.: A Lymbus Füzetek 15.) Herner János: Kazinczy András naplója (Klly.: A Lymbus Füzetek 16.) Némethy Sándor: Két levél a Thury Etele másolatgyűjteményéből (Klly.: A Lymbus Füzetek 17.) Wellmann Imre: Bél Mátyás Magyarország közgazdaságáról (Klly.: A Lymbus Füzetek 18.) Móró Mária Anna: Nagy Sándor oroszországi levele (Klly.: A Lymbus Füzetek 19.)

III. kötet. Szeged, 1991. 205 p.

— Bodnár Éva: A bolognai Collegium Illyricum-Hungaricum törvényei (1591) (Klly.: A Lymbus Füzetek 20.) Grüll Tibor: Lackner Kristóf beszéde Sopron város dícséretéről (1612) (Klly.: A Lymbus Füzetek 21.) P. Vásárhelyi Judit: Johann Joachim von Rusdorf válogatott levelei (Klly.: A Lymbus Füzetek 22.) Németh S. Katalin: Magyar vonatkozású lovagi játék a heidelbergi fejedelmi udvarban (1682) (Klly.: A Lymbus Füzetek 23.)

IV. kötet. Szeged, 1992. 182 p.

— Szelestei L. László: Hranicae Mátyás bejegyzései egy Eber-féle Calendarium historicumban (Klly.: A Lymbus Füzetek 24.) Szabó András: Jonathas Daniel levele Wittenbergből Caspar Pilciushoz (Klly.: A Lymbus Füzetek 25.) Szabó András: Istvánffy Miklós levelei Rákóczi Zsigmondhoz (Klly.: A Lymbus Füzetek 26.) Balázs Mihály—Monok István; Tar Ibolya (ford.): Az első magyar ars historica: Szamosközy István Giovanni Michaelé Bruto történetírói módszeréről (1594—1598) (Klly.: A Lymbus Füzetek 27.) Kulcsár Péter: Paulus Simoni téziszűzete (Klly.: A Lymbus Füzetek 28.) Sávai János: Pázmány és a szomaszkok (Klly.: A Lymbus Füzetek 29.) Tonk Sándor: Rozgonyi Varga János önéletírása (Klly.: A Lymbus Füzetek 30.)

**Olvasmánytörténeti Dolgozatok
Sorozatszerkesztő
Monok István**

- I. Sipos Gábor:** A kolozsvári Református Kollégium könyvtára a XVII. században. Szeged, 1991, Scriptum. 116 p.
- II. Varga András:** A szegedi minorita könyvtár a XVII. században. Szeged, 1991, Scriptum. 41 p.
- III. Kokas Károly:** Könyv és könyvtár a XVI—XVII. századi Kőszegen. Szeged, 1991, Scriptum. 50 p.
- IV. Grüll Tibor:** Sopron olvasmányműveltsége a XVI-XVII. században. (előkészületben)
- V. Tonk Sándor:** A marosvásárhelyi Református Kollégium könyvtára a XVII. században. (előkészületben)
- VI. Spielmann Mihály:** A marosvásárhelyi Református Kollégium könyvtára a XVIII. században. (előkészületben)

**Acta Universitatis Szegediensis de Attila József nominatae. Acta
Bibliothecaria
Szerkesztő
Karácsonyi Béla, majd Monok István**

- Tomus IX. Fasciculus 1.** Régi könyveink és kéziratunk katalógusai. A szegedi piaristák könyvtára. Összeáll.: Varga András. Szeged, 1986. XIV, 88 p.
- Tomus IX. Fasciculus 3.** Régi könyveink és kéziratunk katalógusai. XVI. századi könyvek. Összeáll. Keveházi Katalin, Monok István. Szeged, 1986. XII, 216 p.
- Tomus IX. Fasciculus 4.** Otto Mazal: Die spätantike Literatur im Buchdruck des 15. Jahrhunderts. Szeged, 1987. 76 p.
- Tomus X. Fasciculus 1.** Régi könyveink és kéziratunk katalógusai. Dézsi Lajos kéziratgyűjteménye. Bev., Összeáll. Monok István. Szeged, 1989. XII, 118 p.
- Tomus X. Fasciculus 4.** A kecskeméti piarista rendház XVI. századi könyvei. Összeáll. Kósáné Horváth Mária. Szeged, 1990. 51 p.
- Tomus XI. Fasciculus 1.** Régi könyveink és kéziratunk katalógusai. Régi magyar nyomtatványok 1700-ig. Összeáll. Varga András. Szeged, 1991. IX, 188 p.
- Tomus XI. Fasciculus 4.** Régi könyveink és kéziratunk katalógusai. A szegedi minoriták könyvtára. Összeáll. Varga András. Szeged, 1991. 62 p.

**Acta Universitatis Szegediensis de Attila József nominatae. Acta
Historiae Litterarum Hungaricarum
Separatum sorozat: Irodalomtörténeti Dolgozatok**

- Tomus I.** Szeged, 1961 pp. 3-5.
— Kovács Sándor Iván: Rimay János és Érsek András.
- Tomus III.** Szeged, 1962. pp. 3-44.
— Keserű Bálint: Epiktétosz Magyarországon — a XVII. században.
- Tomus VI.** Szeged, 1966. pp. 3-42.
— Keserű Bálint: A magyar protestáns-polgári későhumanizmus néhány problémája;
Kovács Sándor Iván: Dante neve százötven év magyar irodalmában (1521-1664)

Tomus VII. Szeged, 1967. pp. 49-51.

— Kovács Sándor Iván—Kulcsár Péter: Régi magyar írók és prédikátorok kiadatlan levelei I.

Tomus VIII. Szeged, 1968. pp. 3-16., 45-52.

— Keserű Bálint: Újfalvi Imre és a magyar későreneszánsz; Kovács Sándor Iván—Kulcsár Péter: Régi magyar írók és prédikátorok kiadatlan levelei II.

Tomus IX. Szeged, 1969. pp. 3-46., 91-113.

— Keserű Bálint: Újfalvi Imre és az európai „későhumanista ellenzék”; Sándor Iván—Kulcsár Péter: Régi magyar írók és prédikátorok kiadatlan levelei III. Jankovics József: Zilahy János legációsi levele Bethlen Miklóshoz(?) 1692-ből; Dankanits Ádám: Adatok Toroczkai Mátéról; Bán Imre: Ismeretlen adatok Otrókócsi Főris Ferenc életéhez

Tomus X-XI. Herepei János emlékére. (Összeáll.: Keserű Bálint) Szeged, 1971. 177 p.

— Kulcsár Péter: Az óbudai egyetem Heltai Gáspár Krónikájában; Olasz Sándor: Heltai Gáspár 56. meséje és a Tinódi-Cronica címlapja; Szabó T. Attila: Ifj. Heltai Gáspár élete és helyesírása ismeretéhez; Ötvös Péter: Thoraconymus Mátyás; Nussbächer, Gernot: Adatok Gyulafi Lestár utazásaihoz; Balázs Mihály: Ecsedi Báthori István levelei Bocskaihoz; Somogyi Dániel: Rimay János levele Kővárból Perneszy Erzsébethez; Keserű Bálint: Az Újfalvi-per jegyzőkönyve; Jakó Zsigmond: Miskolci Csulyak István peregrinációs albuma; Tonk Sándor: Rozgonyi Sutor (Varga) János; Kovács Sándor Iván: Útleíró utazók — utazási irodalom a XVI-XVII. században; Bácskai Antal: A Zrínyiek erdélyi kapcsolataihoz. (Levelek 1654-1679-ből); Wittman Tibor: Az Újvilág képe Comenius didaktikai műveiben; Holl Béla: Tasi Gáspár. (Adalékok XVII. századi fordítás-irodalmunk történetéhez); Czegle Imre: Amesius korai magyar tanítványai. (Ismeretlen franekeri disputációk 1624-1625-ből); Németh S. Katalin: Borsáti Ferenc Metamorphosis-a. (A protestáns barokk kérdéséhez); Szauder József: Tizenhetedik századi magyar utazó Spanyolországban; Esze Tamás: Kolozsvári könyvek Baranyában; Tarnóc Márton: Egy kuruckori vers szövegtörténetéhez. (Descriptio fortunae inconstantiae); Gál István: Erdélyi levelek a British Museum-ban; Jankovics József: A levélíró Bethlen Miklós arcképéhez. (Két kiadatlan levél közlésével); Herepei János tudományos munkássága (bibliográfia)

Tomus XII. Szeged, 1972. pp. 109-154.

— Nagy Barna: Tervezet Ecsedi Báthori István műveinek kiadására; Kovács Sándor Iván—Kulcsár Péter: Szepsi Csombor Márton ismeretlen értekezése; Jankovics József: A Pápai Páriz-család angol kapcsolatainak történetéhez I. (Ifjú Pápai Páriz Ferenc londoni levelei)

Tomus XIII. Szeged, 1973. pp. 33-171.

— Horváth Iván: Balassi poétikája (Kérdések); Olasz Sándor: A kálvini művészetfelfogásról és magyarországi kisugárzásáról; Reneszánsz ülésszak Szegeden (Vita Balassiról, Kálvin hatásáról, Szegedi Kis Istvánról és Szeged XVI. századi művelődéséről); Balázs Mihály: Andrzej Frycz-Modrzewski. (Halálának négy századik évfordulójára); Németh S. Katalin: A Pécsi disputa szövegeiről; Benda Kálmán: Filiczki János levele 1605-ből; Somi Éva: Az újsztoicizmus (Lipsius) hatásának nyomai Borsos Tamás naplóiban; Merényi Varga László: Thordai János Epiktetosz-fordításának stíluskérdéséhez; Zentai Mária: Rimay-hatás Thordai János zoltáraiban; Varga Imre: Egy bujdosó énekünk történetéhez; Jankovics József: Ismeretlen panaszének a kuruckorból; Agárdi Péter: Adalék a Zrínyi- és Gyöngyösi-hagyomány párhuzamos történetéhez. (Kónyi János: Magyar hadi román, 1779); Ladányi Sándor: Aranka György levelei Ráday Gedeonhoz (1789-1791)

Tomus XVIII. Szeged, 1981. pp. 3-82.

— Balázs Mihály: Veronai Gábor és Szanoki Gergely verses vitája; Németh S. Katalin: Egy elveszettnek hitt Sylvester-nyomtatvány; Stoll Béla: Magyar vers az 1540-es évekből; Téglásy Imre: A latin purizmus. Keresztény vagy pogány humanizmus?; Ötvös Péter: Három psalmus a „Paradox” fényében; Horváth Iván: Padovában poétikát tanulni; Holl Béla: Adatok David Chytraeus magyarországi vonatkozásairól; Máté Györgyi: Jean Bodin és a magyar későreneszánsz; Szőnyi György Endre: Comenius asztronómiai világképe; Jankovics József: Apáczai hatása Bethlen Miklós pedagógiai törekvéseire

Tomus XXI. Szeged, 1985. pp. 55-181.

— Jankovics József: XVI-XVII. századi ráolvasások Máriássy János lógyógyászati kéziratában; Péter Katalin: Comenius magyarországi elképzeléseiről. (A Sermo secretus és a Gentis felicitas); Mátyás Pál-Vogel Sándor: Társadalom és művelődés a XVII. századi Apácán; Gömöri György: Szilágyi-Sylvanus: Magyar klasszika-filológus a XVII. századi Angliában; Keveházi Katalin-Monok István: XVI-XVII. századi könyvgyűjtők kötetei a csíksomlyói ferences rendház könyvtárában; Ötvös Péter: „Vagdalkozik német mellett Ebergényi” (Szövegek a magyar katonák táborozásaiból); Szabó Botond: Piskárosi Szilágyi Sámuel peregrinációja (1738-1742); Pierre Lusson: Egy általános rigmuselmélet összefoglalása; Maróti Egon: A legrégebb magyar nyelvű hexameterhez; Horváth Iván: Adatok romániai könyvtárakból; Bratinka József: „Zászlód alól kitöltem?” (Egy Balassi-hely értelmezéséhez); Szabó András: „Török” prédikátor Szepsiben; Lázár István Dávid: Szántó (Arator) István kevéssé ismert munkáiról

Tomus XXV. Szeged, 1988. pp. 3-38. 135-199.

— Latzkovits Miklós: Bornemisza Electrájának chorusa. (Néma szereplők a magyar reneszánsz drámákban); Dömötör Ákos: Hondorff-hatások Keresszegi Herman István exemplumaiban; Szörényi László: Epikus témák a pécsi latinnyelvű bukolikában; Lázár István Dávid: Kisérlet a római Collegium Hungaricum megalapítására (1578-1579); Szabó András: Herczeg Ferenc (1598) — Szikszai Fabricius Balázs tanítványa Sárospatakon; Keveházi Katalin-Monok István: Egy Sleidanus-kötet története (Adalék Lőcse művelődéstörténetéhez és a tizenöt éves háború eseményeihez); Ötvös Péter: Illésházy István följegyzései (Acta bellica Anno 1604 et 1605); Csonka Ferenc: M. Csulyak István ismeretlen levele sógorához, Váczi Gergelyhez; Húbert Ildikó: A pápai énekeskönyv-töredék; Gömöri György: A fiatal Coccejus magyar barátai és tanítványai; Németh S. Katalin: Adalék II. Apafi Mihály házasságához

Dissertationes ex Bibliotheca Universitatis de Attila József nominatae
Sorozatszerkesztő
Karácsonyi Béla

7. Varga András: Molnár Gergely, Melanchthon magyar tanítványa. Szeged, 1983, 75 p.
10. Keveházi Katalin: Melanchthon és a Wittenbergben tanult magyarok az 1550-es évektől 1587-ig. Szeged, 1986. 83 p.

Olvasmánytörténeti Dolgozatok
Sorozatszerkesztő
Monok István

- I. Sipos Gábor: A Kolozsvári Református Kollégium Könyvtára a XVII. században. Szeged, 1991 (sajtó alatt)
- II. Kokas Károly: Kőszeg olvasmányműveltsége a XVII. században. (előkészületben)
- III. Varga András: A szegedi minoriták könyvtára a XVIII. században. (előkészületben)

Sorozatokon kívüli kiadványaink:

Die Bibliothek Dernschwam. Bücherinventar eines Humanisten in Ungarn.
Hrsg. von Jenő Berlász. Red. von. Katalin Keveházi, István Monok.
Szeged, 1984. 303 p.

Tanulmányok Karácsonyi Béla hetvenedik születésnapjára. Szerk.: Kulcsár Péter, Máder Béla, Monok István. Szeged, 1989. pp. 81-129.

— Csernus Sándor: A „Fehér lovag.” A Hunyadi-mítosz kérdéséhez a XV. századi francia történeti irodalomban Monok István: Mária királynő könyvtárai; Ötvös Péter: A genealogia nem készült el. Istvánffy Miklós levele egyik megbízatásáról; Keveházi Katalin: Egy ferences kódex filológiai problémái; Kulcsár Péter: A bécsi bölcsészkar egykori ősnymtatványai Gyulafehérvárott